

PUGLIA

GHIDUL TĂU DE BUZUNAR

LINGHEA
TIMIȘOARA, 2025

Cuprins

- 4** **Introducere**
 - 10 Top 10 atracții
 - 12 Un tur perfect al Pugliei
 - 14 Plimbare pe plajele din Otranto
 - 16 Salento pentru gurmanzi

- 18** **Istoria**
- 31** **Unde mergem**
 - 31 Peninsula Gargano
 - 41 Puglia Imperiale
 - 51 Bari și împrejurimile
 - 57 Valle d'Itria
 - 66 Salento
 - 86 O excursie către Matera

- 93** **Timp liber**
 - 93 Cultură
 - 94 Viața de noapte
 - 95 Activități în aer liber
 - 100 Cumpărături
 - 104 Festivaluri și evenimente

- 106** **Masa în oraș**
- 125** **Sfaturi de călătorie**
- 142** **Index**

Introducere

We know
books

Acum douăzeci de ani, puțini turiști străini erau interesați de călcăiul cizmei Italiei și mulți nu auziseră niciodată de Puglia. Italienii din nord aveau tendința să considere regiunea, împreună cu cea mai mare parte a Mezzogiorno (sudul Italiei), ca o zonă oarecum separată de restul Italiei, lipsită de bogățiile culturale ale nordului. Dar dintr-o regiune înapoiată și neglijată, Puglia a devenit steaua în ascensiune a sudului.

Majoritatea turiștilor sunt italieni, dar un număr tot mai mare de italieni străini descoperă farmecul acestui colț sudic al Italiei: de la Foresta Umbra și nisipurile din Gargano la orașele văruite în alb de dealurile din Valle d'Itria și splendoarea barocă din Lecce. Regiunea este o vastă câmară naturală, câmpiile și dealurile producând cantități uriașe de vin, ulei de măsline și grâu dur, iar coastele oferind pește și fructe de mare de cea mai bună calitate.

CE ESTE NOU

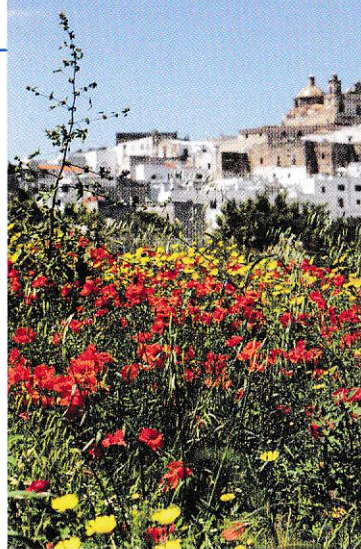
Cu un număr tot mai mare de turiști care o vizitează în fiecare an (dar și datorită fondurilor UE), Puglia se află în prezent pe calea descoperirii de sine. În 2023, orașul Mattinata, situat în apropiere de Foggia, a inaugurat noul său Muzeu Arheologic „Matteo Sansone” (pagina 34), care găzduiește aproximativ 2.500 de artefacte ale vechii populații dauniene, donate orașului de familia Sansone. În același timp același timp, muzeul din Egnazia (pagina 54) a prezentat noile sale spații expoziționale dedicate mării, găzduite în pivnițele spațioase ale muzeului. Iar în 2024, Marina Italiană a anunțat lansarea iminentă a unui nou muzeu în Bari, care va fi dedicat farurilor și turnurilor de coastă. Dar ceea ce evoluează constant este oferta culturală locală, cu noi festivaluri gastronomice și muzicale care apar în întreaga regiune. Există, de asemenea, un optimism general pentru viitor. După decenii de emigrare a studenților către universitățile din nordul Italiei, Puglia încearcă acum să își îmbunătățească nu numai oferta academică, ci și să creeze orașe universitare mai atractive – ceea ce este benefic inclusiv pentru turism.

Mesele luate în oraș, fie într-o mică tavernă pe malul mării, fie într-o gheretă stradală, reprezintă una dintre cele mai mari plăceri ale acestei regiuni.

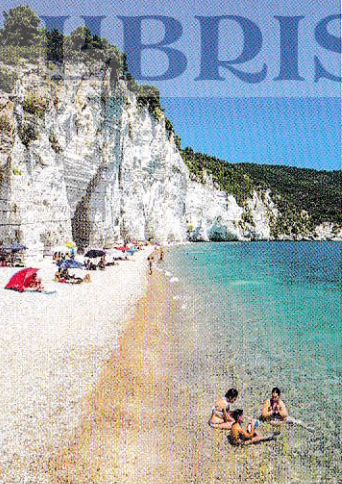
ȚINUȚUL DINTRE DOUĂ MĂRI

Cunoscută drept „ținutul dintre două mări”, Puglia are cea mai lungă coastă dintre toate regiunile Italiei. Scăldată de Marea Ionică la vest și de cea Adriatică la est, se întinde spre sud, de la „pintenul” peninsulei Gargano până la vârful călcăiului cizmei italiene. Cea mai mare parte a regiunii este plată și fertilă, cu o mare câmpie sau „Tavoliere” de lanuri de grâu în jurul orașului Foggia și mai la sud, mari întinderi de podgorii și livezi de măslini de un verde argintiu. Excepția notabilă de la terenul plat este spectaculoasa și muntoasa peninsulă Gargano, unde stânci calcaroase dramatice se scufundă în apele albastre limpezii. Interiorul peninsulei este dens împădurit și atrage drumeții și bicicliști, în timp ce nisipurile aurii sunt un magnet pentru iubitorii de plajă. În larg se află Isole Tremiti, un mic arhipelag de insule minuscule înconjurate de mări strălucitoare.

Deși este nevoie de o imaginație bogată pentru a-ți imagina faimoasele bătălii romane pe câmpiile din Puglia, există numeroase vestigii ale istoriei lungi și complexe a regiunii. Ruinele templelor și comorile din muzeul din Taranto sunt vestigii ale epocii de aur grecești, iar în Salento unele sate au nume și rădăcini grecești. Din epoca romană au rămas ruinele amfiteatrelor, din epoca normandă castele și catedrale, iar din

Flori de câmp în afara orașului Ostuni, pe culmea unui deal

Baia delle Zagore,
in Peninsula Gargano

perioada dominației spaniole o bogăție de artă barocă.

ADEVĂRATELE TRULLI

La nivel național, cea mai distinctivă și simbolică clădire din Puglia este trullo, o structură mică, pitorească, în formă de con, ale cărei origini pot fi urmărite până în Evul Mediu. Aceste locuințe asemănătoare cu cele ale hobbiților apar în zona rurală din Valea Itria și în număr mare în Alborebello – desemnat sit al Patrimoniului Mondial UNESCO, orașul având peste o mie de trulli. Regiunea Valea Itria este, de asemenea, casa așa-numitelor „citta bian-

che”, sau orașe albe, care încununează dealul, catedralele lor impunătoare ridicându-se în depărtare. Odată ce ajungeți în centrele istorice (după ce ați înfruntat periferiile întinse și provocarea de a găsi un loc de parcare), nu este vorba atât de atracții turistice specifice, cât de plimbări prin labirintul de alei văruite în alb, descoperirea de „osteria” ascunse sau a micilor „salumeria” care vând delicii culinare.

Aproape la fel de emblematic ca trulli sunt vechile masserie, inițial ferme fortificate pentru a respinge invazia turcilor. Multe dintre acestea au fost transformate cu stil în hoteluri și contribuie în mare măsură la creșterea rapidă a turismului în Puglia. Adesea situate în locuri îndepărtate sau aparent îndepărtate, în mijlocul podgoriilor, livezilor de măslini sau pădurilor, acestea variază de la ferme simple și accesibile, în stil „agriturismo”, unde porcii, măgarii și găinile pasc liber pe terenuri, până la hoteluri

sofisticate de cinci stele cu apartamente în vile, mai multe piscine, un restaurant cu bucătărie locală și un spa, cu prețuri exorbitante.

UN RITM LENT

Când turismul a luat avânt în Puglia, regiunea a fost proclamată „noua Toscana”, iar orașul Lecce din sud a fost numit „Florența Sudului”. Oricine cunoaște Toscana ar putea considera comparațiile oarecum exagerate. Peisajul arid și predominant plat al Pugliei este foarte diferit de dealurile verzi și imaculate ale Toscanei, iar deși Lecce se mândrește cu o explozie de baroc, nu veți găsi biserici, capele sau palate gotice sau renascentiste în Puglia. În plus, această regiune sudică are un ritm de viață foarte lent și o simplitate rurală, neschimbată de-a lungul timpului. Toscana este mai mult despre cultură, în Puglia o puteți căuta, dar vă puteți simți bine și cu il dolce far niente – plăcerea de a nu face nimic. Aceasta poate însemna să moșăiți lângă piscină, să faceți o baie în Marea Adriatică, să urmăriți passeggiata (plimbarea de seară), să vă delectați cu pește proaspăt pescuit sau să beți un pahar sau două de vin Primitivo într-un bar local.

CÂND SĂ PLECĂM

Clima este un factor cheie dacă vă gândiți să vizitați Puglia. Vara, căldura poate fi insuportabilă, stațiunile sunt incredibil de aglomerate, iar prețurile din sezonul de vârf pentru cazare, închirierea mașinilor și biletele de avion sunt umflate. Partea bună este că vizitatorii din vară sunt răsplătiți cu nenumărate evenimente culturale și muzicale în majoritatea orașelor. Pentru cei care preferă o ședere liniștită, sfârșitul primăverii și toamna sunt perioadele ideale pentru a vizita: este cald încă, dar sunt mai puțini turiști și plaje mai liniștite. Noiembrie-ianuarie sunt cele mai ploioase luni.

Dacă nu aveți de ales și trebuie să mergeți în sezonul de vârf, faceți ca localnicii: bucurați-vă de o siestă de patru ore, alăturați-vă unei passeggiata pe măsură ce orașele se trezesc la viață și luați cina târziu în compania localnicilor din Puglia. La urma urmei, acesta este Mezzogiorno, unde localnicii sunt ospitalieri și ritmul de viață este încântător de lent.

Istoria

Situată între Est și Vest, cu litoraluri lungi și expuse pe ambele părți, Puglia a fost întotdeauna vulnerabilă la atacuri și invazii. Încă de la sosirea marinarilor din Marea Adriatică, puterile străine s-au luptat pentru a-și asigura o poziție aici și și-au lăsat amprenta durabilă. Grecii și romanii, longobarzii și normanzii, angevinii și aragonezii, habsburgii și bourbonii au concurat pentru controlul acestei regiuni la un moment dat sau altul, lăsând în urmă un hibrid cultural seducător.

O replică a vechiului Neanderthal, Omul din Altamura, descoperit în Peștera Lamalunga.

We know books

MAGNA GRAECIA

În timpul Epocii Bronzului, în jurul anului 1700 î.Hr., grecii au stabilit pentru prima dată

legături cu sudul Italiei, micenienii din Grecia continentală și minoicii din Creta, formând legături comerciale. Dar au mai trecut aproximativ patru secole până când coloniștii greci au fondat colonii în sudul Italiei. Exilații din Sparta au fondat Taras (actualul Taranto), care a devenit cel mai prosper oraș din Magna Graecia în sec. III î.Hr. și un centru al culturii grecești. Alte orașe-stat grecești au fost fondate la Hydrus (Otranto) și Kallipolis (Gallipoli).

Puține lucruri au mai rămas din această epocă de aur, deși o pereche de coloane din Templul Doric din Taranto

au supraviețuit și există o ade-vărată comoară de descoperiri din vechea Tara în Muzeul Archeologic al orașului.

DOMINAȚIA ROMANĂ

În momentul în care romanii avansau din nord, Magna Graecia fusese slăbită de războaiele dintre orașele-stat și invaziile etruscilor. Romanii s-au extins rapid în întreaga regiune. Taras (Taranto) s-a revoltat împotriva romanilor și a cerut ajutorul militar al lui Pyrrhus, regele Epirului din nord-vestul Greciei. După eșecurile inițiale în fața regelui, Roma a învins tarentinii și a ocupat Taranto în 272 î.Hr. Romanii au colonizat rapid și latinizat regiunea și, până în 266 î.Hr., când romanii au cucerit Brundisium (actualul Brindisi), întregul sud al Italiei ajunsese sub controlul lor.

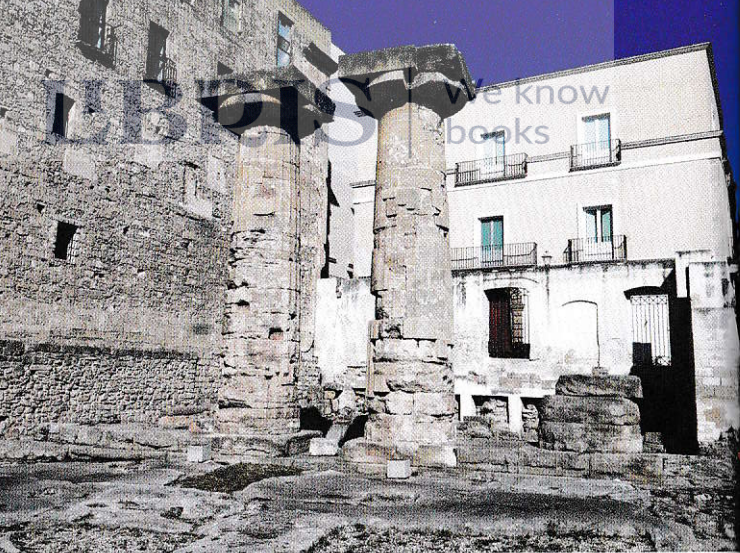
În timpul celui de-al doilea război punic, Hannibal a invadat Italia (218 î.Hr.), trecând Alpii și stabilind controlul asupra nordului Italiei. Susținut de triburile galice, a mărșăluit spre sud și, în 216 î.Hr., a anihilat o uriașă armată romană în celebra bătălie de la Cannae. Forțele cartagineze au rămas în Puglia, în timp ce Hannibal a încercat să încheie suficiente alianțe italiene pentru a asigura o ocupare permanentă a Italiei.

A eșuat în această inițiativă și a fost forțat să se retragă în Africa, unde Roma a învins Cartagina la Zama în 202 î.Hr., punând capăt războiului. Roma a stăpânit apoi întreaga peninsulă timp de aproximativ șase secole.

Puglia a fost unificată și a căpătat o mare importanță, toate rutele comerciale către țările din estul Mediteranei convergând spre această regiune prin portul Brindisi și de-a lungul drumurilor Appia și Traian.

OBSERVAȚII

Cele mai vechi rămășițe umane descoperite în Puglia sunt cele ale omului calcificat din Altamura, descoperite într-o groapă carstică din Grotta di Lamalunga, lângă Altamura. Testele recente arată că fosila (care se află încă în peșteră) este a unui om de Neanderthal, care a murit acum aproximativ 128.000 și 187.000 de ani.

*Rămășițele Templului Doric (Templul lui Poseidon)
din Taranto, datând din secolul al VI-lea î.Hr.*

Astăzi, vestigiile romane sunt răspândite în toată regiunea Puglia, inclusiv coloanele care marchează capătul Drumului Appia la Brindisi și marele amfiteatru și teatrul roman din Lecce.

EVUL MEDIU ÎNTUNECAT

După căderea Imperiului Roman de Apus în anul 476 d.Hr., Italia a traversat o perioadă lungă și întunecată, marcată de invazii succesive ale barbarilor. În 535, forțele împăratului Iustinian al Imperiului Roman de Răsărit, sub comanda lui Belisarius, au dus o serie de campanii militare împotriva goșilor.

În 536, Belisarius a traversat marea și a ajuns pe continent. Cea mai mare parte a sudului Italiei a întâmpinat cu bucurie armata bizantină, dar recucerirea a fost dificilă.

Italia a întâmpinat cu bucurie armata bizantină, dar recucerirea a fost întreruptă de invadatorii longobarzi care au coborât din nord și i-au izolat pe bizantini în extremitatea sudică.

Următorul val de invadatori a fost cel al sarazinilor din Africa de Nord, inclusiv arabi, musulmani spanioli și berberi. Emiratele de scurtă durată au fost înființate la Bari și Taranto. Imperiul de Est a continuat să stăpânească părți din sudul continentului, iar în 975, a început o campanie militară de succes pentru recucerire. Dominația imperială bizantină a fost stabilită în mod eficient asupra întregii regiuni Puglia, precum și asupra regiunilor Calabria și Basilicata. Acest lucru a dus la valuri enorme de coloniști greci care soseau din est, astfel încât la sfârșitul secolului al X-lea și începutul secolului al XI-lea, Puglia era, în mare măsură, grecească din punct de vedere cultural. Această influență greacă este încă puternic resimțită în unsprezece municipalități din Salento, ale căror locuitori încă vorbesc griko, un dialect neo-grecesc căruia i s-a acordat recent statutul de „limbă pe cale de dispariție” de către Uniunea Europeană.

*Regele Pyrrhus a invadat Apulia
în secolul al III-lea î.Hr.*

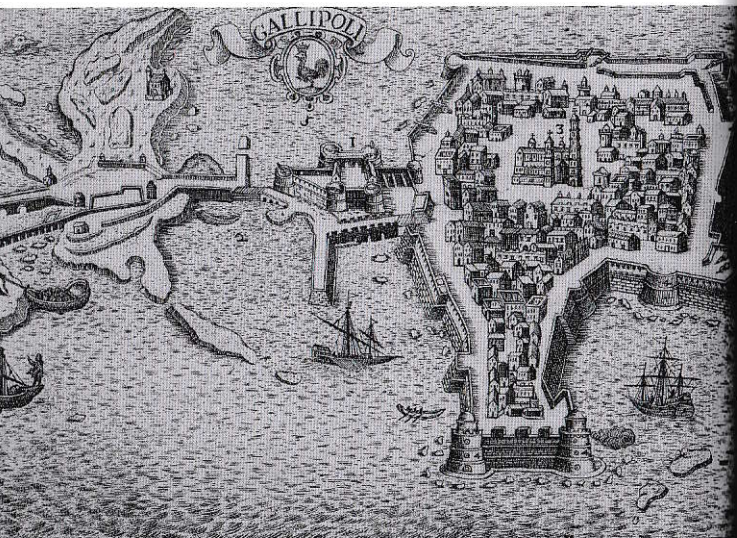
INVAZIA ȘI CUCERIREA NORMANDĂ

Primii normanzi care au venit în Puglia erau cavaleri în peleară la sanctuare creștine, în special la Sfântul Mihail din Monte Sant'Angelo în

Gargano. Acest lucru a dus treptat la încurajarea papală a unei invazii militare normande de către dinastia Hauteville din nordul Franței, pentru a-i alunga pe bizantini.

Această alianță papalo-normandă a dus la anexarea Siciliei și a unei mari părți din sudul Italiei, inclusiv Puglia. Celebru cruceat Robert de Hauteville (1015-1085), supranumit „Guiscard” sau „Cel Viclean”, i-a alungat pe longobarzi, sarazini și bizantini și a devenit duce de Apulia, Calabria și Sicilia. În 1130, Roger al II-lea din dinastia Hauteville a fost încoronat primul rege al Siciliei. Posesiunile sale includeau cea mai mare parte a sudului Italiei. Puglia a profitat de pacea și securitatea vremii.

Harta orașului Gallipoli din secolul al VII-lea

OBSERVAȚII

În 1480, o flotă turcească cu aproximativ optsprezece mii de soldați la bord, a asediat Otranto, masacrând majoritatea bărbaților peste 15 ani. Aproximativ opt sute dintre supraviețuitorii ar fi fost cruțați dacă renunțau la credința creștină. Au refuzat și au fost decapitați. Craniele și relicvele lor sunt păstrate în Capela Martirilor din Catedrala din Otranto.

Dominația normandă a lăsat o amprentă de neșters asupra Puglie, prin construirea de castele și monumente, precum și de catedrale magnifice.

Orașele portuare din Puglia s-au transformat în porturi pentru cruceade și s-au bucurat de un comerț înfloritor cu Levantul.

STUPOR MUNDI

La sfârșitul secolului al XII-lea, dinastia normandă a fost înlocuită de Casa germană

Hohenstaufen, aducând Sicilia și sudul Italiei sub stăpânirea Sfântului Împărat Roman. Sfântul Împărat Roman Hohenstaufen, Henric al VI-lea, a fost succedat de fiul său, Frederic al II-lea, la moartea sa în 1197. Cunoscute sub numele de Stupor Mundi sau „Minunea lumii”, Frederic (1194-1250) a fost unul dintre cei mai importanți conducători ai Evului Mediu. La nivel european, el a revendicat drepturile asupra tuturor celorlalți conducători seculari și a luptat pentru a smulge papalității puterea politică în plină ascensiune și a o reduce la adevăratului său etos creștin, pe care el îl vedea ca fiind puritate și sfințenie. A introdus un sistem juridic unificat, a promovat artele și științele și a încurajat o îmbinare a culturilor islamice, evreiască și creștină. Și-a lăsat amprenta cu 29 de castele în Puglia, inclusiv monumentul său durabil, Castel del Monte.

FRANCEZĂ ȘI SPANIOLĂ

Moartea lui Frederic al II-lea în 1250 a marcat sfârșitul dinastiei Hohenstaufen și începutul unei lungi perioade de declin pentru Puglia, care a avut loc sub domnia mai multor conducători străini.

Conducătorii Hohenstaufen au fost succedați de angevini, din centrul Franței, urmați de Casa de Aragon din Spania. În Puglia, economia